

(๒) คำร้องที่ ๑๒๘/๒๕๕๕ สิทธิในกระบวนการทางปกครอง กรณีอ้างว่าอาจไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการร้องเรียนการปฏิบัติหน้าที่ของปลัดอำเภอบ้านนาต่อผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก

ผู้ร้องเรียนว่า เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕ เวลาประมาณ ๒๒.๐๐ น. นาย ก. และนาง ข. ปลัดอำเภอบ้านนา พร้อมด้วยกลุ่มบุคคลประมาณ ๓๐ กว่าคน บุกรุกเข้าตรวจค้นบ้านของผู้ร้องในยามวิกาล โดยไม่มีหมายค้นและให้บิดาของผู้ร้อง ซึ่งพิการทางการมองเห็น ลงลายมือชื่อในบันทึกถ้อยคำที่นาย ก. จัดทำขึ้น โดยกล่าวหาว่าบิดาของผู้ร้อง เปิดโต๊ะสนุกเกอร์เพื่อการพนัน และได้ยึดอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งควบคุมตัวบิดาของผู้ร้อง ไปยังสถานีตำรวจภูธรบ้านนา โดยนาย ก. กับพวกกล่าวอ้างว่าเป็นคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายกในการจัดระเบียบสังคม ทั้งนี้ บิดาของผู้ร้องได้มีหนังสือร้องเรียนไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก เพื่อขอความเป็นธรรมในกรณีดังกล่าว เนื่องจากผู้ร้องเกรงว่าอาจจะไม่ได้รับการพิจารณาหรืออาจจะไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยจากการร้องเรียนดังกล่าวทำให้บิดาของผู้ร้อง และผู้ร้อง ถูกแจ้งความร้องทุกข์ดำเนินคดีในข้อหาร่วมกันหมิ่นประมาทผู้อื่น นอกจากนี้ ผู้ร้องยังอ้างว่ามีการกระทำที่เป็นลักษณะของการข่มขู่ผู้ร้องและครอบครัวอีกด้วย โดยประเด็นที่ผู้ร้องประสงค์ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบ คือ

๑. ขอให้ช่วยเร่งรัดและติดตามผลการดำเนินการพิจารณาเรื่องร้องเรียนของผู้ร้องและบิดาของผู้ร้อง ที่ร้องเรียนไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก

๒. ขอความเป็นธรรมจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐที่ได้เข้ามาตรวจค้นบ้านพักของผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕ ทำให้เพื่อนบ้านเข้าใจผิดและตั้งข้อรังเกียจว่าบ้านของผู้ร้องที่เปิดเป็นร้านขายอาหารตามสั่ง มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย โดยผู้ร้องขอให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทำความเข้าใจเพื่อนบ้านและประชาชนใกล้เคียงทราบถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดภาพพจน์ที่ดีต่อผู้ร้องและครอบครัว

๓. ขอให้มีการชดเชยค่าเสียหายแก่อุปกรณ์ที่ชำรุด คือ ไม้คิว ๑ อัน ไม้เท้าแขน (เรท) ๑ อัน และรางไม้คิว ๑ อัน รวมทั้งชดเชยค่าเสียหายที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้พิจารณาข้อเท็จจริงที่และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง โดยตลอดแล้วเห็นว่า ประเด็นปัญหาที่ต้องวินิจฉัย คือ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐตรวจค้นบ้านของผู้ร้องในยามวิกาล โดยไม่มีหมายค้น เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และมีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งเป็นการกระทบบสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน และเสรีภาพในเคหสถาน ตามมาตรา ๓๕ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่ อย่างไร เนื่องจากปรากฏข้อเท็จจริงตามคำชี้แจงของผู้ร้องว่า กรณีตามคำร้อง พนักงานอัยการจังหวัดนครนายกได้ยื่นฟ้องบิดาของผู้ร้อง เป็นคดีอาญาต่อศาลจังหวัดนครนายก ในฐานความผิดจัดให้มีการเล่นสนุกเกอร์ โดยฝ่าฝืนกฎหมาย คดีดังกล่าวอยู่ระหว่างสืบพยานโจทก์ - จำเลย ซึ่งเป็นประเด็นเดียวกับคำร้องที่ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลจังหวัดนครนายก กสม. จึงไม่อาจใช้อำนาจตรวจสอบและเสนอมาตรการการแก้ไขในเรื่องร้องเรียนนี้ได้ ตามนัยมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้การคุ้มครองและรับรองไว้ กสม. จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในภาพรวมต่อกระทรวงมหาดไทย โดยในการดำเนินการจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการตามนโยบายของรัฐมนตรีนว่าการกระทรวงมหาดไทย ควรกำชับให้จังหวัด อำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ในการลงพื้นที่ร่วมออกตรวจตราสถานที่ประกอบการต่าง ๆ โดยใช้คำพูดที่สุภาพกับประชาชน รวมถึงการแต่งกายของเจ้าหน้าที่ที่แต่งชุดลายพราง และการออกตรวจตราในเวลากลางคืน ซึ่งอาจทำให้เจ้าของสถานประกอบการและประชาชนในบริเวณใกล้เคียงเกิดความหวาดกลัวและตกใจ ทั้งนี้ ประการสำคัญควรคำนึงถึงสัดส่วนความเหมาะสมของเจ้าหน้าที่และสถานที่ที่เข้าตรวจ เพื่อป้องกันมิให้เกิดกรณีร้องเรียนในลักษณะเดียวกันนี้อีก

ต่อมา กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือแจ้งผลการดำเนินการว่า เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องดังกล่าว เป็นไปด้วยความเรียบร้อย กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๐๗.๖/ว ๒๖๗๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เรื่อง แนวทางปฏิบัติการตรวจตราสถานบริการ แจ้งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อทราบและ ถือปฏิบัติ สรุปได้ดังนี้

๑. ให้พนักงานฝ่ายปกครอง ตรวจตรากวัดขันสถานบริการหรือแหล่งอบายมุขอื่น ให้ดำเนินการ กิจการให้ถูกต้องตามกฎหมายและนโยบายลดอบายมุข สร้างสุขให้สังคม หากไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ให้จับกุม ดำเนินคดีทุกราย

๒. ให้พนักงานฝ่ายปกครอง ศึกษาระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการและแหล่งอบายมุขอื่น โดยเฉพาะการจับและการค้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๔ มาตรา ๙๒ และมาตรา ๙๖ และแบบบันทึกการตรวจตราสถานบริการและแบบบันทึกการจับกุม การกระทำผิดเกี่ยวกับสถานบริการ เป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อที่จะได้ทราบขั้นตอนและรายละเอียดการ จับกุมในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๗.๑/ว ๖๗๓ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๘ และหนังสือกรมการปกครอง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๗.๑/ว ๒๓๙๐ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

๓. ในการดำเนินการตามนโยบายจัดระเบียบสังคม และนโยบายลดอบายมุข สร้างสุขให้สังคม ให้แจ้งกำชับที่ทำการปกครองจังหวัด อำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะการลงพื้นที่ออกตรวจตราสถานประกอบการต่าง ๆ ให้ใช้คำพูดที่สุภาพกับประชาชน รวมถึง การแต่งกายของเจ้าหน้าที่ และการออกตรวจตราในเวลากลางคืน ซึ่งอาจทำให้เจ้าของสถานประกอบการและ ประชาชนในบริเวณใกล้เคียงเกิดความหวาดกลัวและตกใจ และประการสำคัญควรคำนึงถึงสัดส่วนความเหมาะสม ของเจ้าหน้าที่และสถานที่ที่เข้าตรวจประกอบด้วย โดยให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๒๐๕.๓/๕๓๐๐ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๖

๔. แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทั้งฝ่ายปกครองและตำรวจทราบว่าในกรณีที่มีการจับกุม ผู้กระทำผิดเกี่ยวกับสถานบริการ ให้หน่วยงานที่ทำการจับกุมหรือหน่วยงานที่ได้รับคำร้องทุกข์กล่าวโทษ รายงานรายละเอียดของการจับกุมหรือรายละเอียดของการร้องทุกข์กล่าวโทษ ไปยังอำเภอท้องที่ที่ได้รับทราบทุกครั้ง เพื่อรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาใช้มาตรการทางปกครองต่อไป

อนึ่ง ขอให้ทุกจังหวัดตระหนักถึงความสำคัญของนโยบายจัดระเบียบสังคม และนโยบายลดอบายมุข สร้างสุขให้สังคม โดยในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายและการบังคับใช้ กฎหมายอย่างเป็นธรรมด้วย